

עין משפט‏**נר מציה**

בג א מיי פֿיר מהל' שמיטה הל' ה טוש"ע י"ד ס' נח סעיף ט ונכרז אלנפס עוד צפ' ערבי

פסחים קטז.]:

בר ב מיי פֿיר מהל' צרכות הל' ח ועיין בהשגות וצ"מ סמוך עשין כו טוש"ע א"ס ס' קעט סעיף א':

ⓘ

שיטה מקובצת

ⓘאם אמרו ספק טומאה לטהר. ג"ב ע"י תוס' בכורות דף (כ') וישן צ"א [ד"ה ר"ן]:

ⓘ

רבינו גרשום

שהוא ספק איסור להתיר: הורה רבי כר"מ כו'. לענין אותו ואת בנו כר"מ דמתיר לשחוט אחריהם:
הו' מינייהו דאחריתא. כלומר איזו הוראה הורה באחרונה: לא שבקתו לי דאשילייה לסבא. כלומר לה' אבא בריה דר' חייא בר אבא: בין מרובה בין מועטת. כלומר בין [שחט] חיות הורבה בין שחט חיות מעט: או מיבעי לחלק. כלומ' חיה או עוף דאמינא עד דשחט חיה ועוף לא הוה חייב לכסות (בכסוי) אחא או לחלק: לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת. כלומר אע"י דא"ר יהודה לענין כסיו צריך חלק לענין לברך על השחיטה אינו צריך לחיה ועוף אלא ברכה אחת: הי"ז כיון דאיטפל לה לכסיו כו'. כלומר דהויא [אמר] דאע"י דלענין כסוי צריך חלוק לר' יהודה מ"מ אינו צריך לברך על השחיטה אלא ברכה אחת שאם שחט חיה ואח"כ עוף מיפטר בברכה אחת אמאי כיון דאיטפל ליה לכסיו דחיה דמי כמי דעוף וצריך לברך. נמי על העוף קודם שישחוט כדחזינן ברב ייבא סבא:

פּו:

סמוך מיעוטא לחוקה ואיתרע ליה רובא. וציצמות צפ' בתרא (דף קטו). משמע דהוה ליה פלגא ופלגא וטעם דספק טומאה

לטהר ואע"פ שצטומאה נמי איכא איסור אם היה תרומה מפרש רבינו חיים משום דמיעוק הוי דבר שאין צו דעת לישאל גמרינן מקוטה לטהר אפילו צרה"י ואע"ג דליכא חוקה כגון הכא דכי סמכינן מיעוטא לחוקה הוי פלגא ופלגא וא"ת אמאי קא"ר יוחנן צפרק עשרה יוחסין (קדושין דף פ.) דלרצנן עשו מיעוק כמו שיש צו דעת לישאל והא לרצנן צלאו הכי אתי שפיר דמטמו דלא חיישי למיעוטא ורובא וחוקה רובא עדיף וי"ל דרוב מיעוקות מטפחין לא הוי רוב גמור ומשום דנראה כאלו הוא רוב עשאוהו כמו שיש צו דעת לישאל ולהכי קא"ר יוחנן דאין שורפין עליו תרומה וקדשים ואי הוי רוב גמור אמאי אינן שורפין כמו צנהו דפרק כל היד (מדה דף יט.) דא"ר יוחנן צשלשה דברים הלכו חכמים אחר הרוב ועשאוים כודאי לשרוף עליו כו' והתם נמי קאמר אי למעוטי הך דמיעוק הא א"ר יוחנן חדא זימנא דאין שורפין עליו תרומה וקדשים והיינו טעמא דתתם הוי רוב גמור וא"ת למה ליה למימר לר"מ סמוך מיעוטא לחוקה צלא חוקה נמי הוא מטהר דכיון דחייש למיעוטא אם כן הוי ספק ויש לטהר כיון דהוי דבר שאין צו דעת לישאל וליכא למימר אף על גב דהוי ספק מ"מ לא גמרינן מקוטה לטהר אלא צפלגא ופלגא דנתי דמקוטה לא יניף יניף מדרב גידל דדריש (סוטה דף כט.) אשר יגע בכל טמא ודאי טמא הא ספק יאכל ומוקי לה צאין צו דעת לישאל וי"ל דצלא חוקה נמי טהור ולא נקט סמוך מיעוטא לחוקה אלא לומר דחוקה לא הויא צהדי רובא דאי הויא צהדי רובא הוי מיעוטא דמיעוטא ולמאי^[ד] דפרקין לעיל צפ"ק (דף יא) לר"מ דלא חייש למיעוטא אלא מדרצנן להחמיר אתי שפיר דצלא חוקה לא הוה חייש למיעוטא לטהר אצל עס החוקה חייש למיעוטא מן התורה לכן מטהר:

ⓘ(**יאמר**ו ספק איסור להתיר).

וא"ת צפ' אין מעמידין

(ע"ז דף נד.) אסר ר"מ גציות בית אוניקין ומפרש טעמא צגמ' מפני

שרוב עגלים צצאותה עיר נשחטין לעצודת כוכבים ופרין מאי איריא רוב אפילו פלגא ופלגא נמי:
לחלק מדרמו נפקא. ואע"ג דצפרק אותו ואת בנו (לעיל דף עט.) מספקא ליה לרבי יהודה אי חוששין לזרע האצ או לא הכא דאיטריך לחלק היינו^[ז] משום דשמה אין חוששין:
אסור צבו צמישתי. פירש צקונטרס וכן רבינו חננאל אם לא תצרכו צורא פרי הגפן אצל על ידי צרכת צורא פרי הגפן שרי למישתי קודם צרכת המזון והשמתא מיייתי שפיר דכי היכי דהצ לן ונצריך הוי גמר וצריך לצרך אם רוצה לשמות הכי נמי כסוי הוי גמר וצריך לצרך על השחיטה וכן צערצי פסחים (דף קא.) מיייתי ראייה מןן עוצדא למאן דמצרך אכסא קמא ואכסא דצרכתא וכן צפרק כל הצשר (לקמן דף קז.) אמרינן דשמש מצרך על כל פרוסה ופרוסה אין נראה דצריך לצרך צכל פעם צהמ"ז אלא צרכת המוציא ודאי צריך לצרך והא דאמר להו רב ייצא אסור לנו למישתי אע"פ שלא היה יודע אם רוצים לצרך צורא פרי הגפן תחלה מכל מקום היה מורה להם שלא יטעו וישתו צלא צרכה והא דאמר צערצי פסחים^[ח] דצשלא הניחו זקן או חולה כשהן יוצאין טעוין צרכה למפרע וכשהן חוזרין טעוין צרכה לכתחלה התם עצה טובה קמ"ל דשמתא ישהו הרצה עד שיהו רעצים ושוב לא יוכלו לצרך צרכת המזון על אותה סעודה כדאמר צצרכות (דף נא.) וכן משמע דלא הויא אלא עצה טובה דאם צריכין לצרך צרכת המזון כשיצאו א"כ כשיחזרו פשיטא דטעוין צרכה לכתחלה וא"ת דאמרינן צפרק כיצד מצרכין (שם דף מב.) צבה ורבי זירא אכלו סליקו תנא מקמייהו אייתו לקמייהו כו' צבה אכל אמר אנא אחתא דריש גלותא קא סמכי ורבי זירא לא אכל והשמתא אמאי לא אכל כיון דלא צעי צרכת המזון אלא צרכת צשתחלה וי"ל דצאותו מאכל היה מעורב צו לחם והיה קשה לו לטוול את ידיו ולצרך צרכת המוציא והא דתניא צתוספתא דצצרכות (פ"ד) צעל הצית שיהיה אוכל קראו צצצירו לצדר עמו אין צריך לצרך למפרע הפליג צריך לצרך למפרע וכשהוה חוזר מצרך לכתחלה לא לאחר שהפליג קאמר דצריך לצרך למפרע כדמשמע לישראל אלא הפליג היינו שקראו להפליג ולינן עמו רחוק ואינו יודע מתי יחזור לכן צריך לצרך למפרע קודם שאלא שיהיה עד שיהא רעב וכן משמע צפרק צלישי (צימא דף ג.) דאמר דיצר עם צצצירו והפליג צריך נטילת ידים משמע אצל צהמ"ז לא צריך אלא נטילה והמוציא ומיידי כשיצא לא ידע שיפליג ואין הלכה כאותה צרייתא אלא כרצ חסדא דתניא כוותיה צערצי פסחים (דף קב.) דצצצצרים הטעונים צרכה לצאריהן צצקומן אין צריך לצרך אפילו צרכה לכתחלה דלקצציה קמא הדר והך צרייתא אתיא כרבי יהודה דמצריך שיניחו שם זקן או חולה:

כסוי הדם פרק ששי חולין

ואיתרע ליה רובא. אלמא אמרינן הכי וה"נ למה לי רוב: ומשני **אם אמרו ספק טומאה לטהר**. ע"י חוקה ומיעוט: **יאמרו ספק איסור להסיר**. הילכך אי לא דרוב מעשיהם מקולקלין דאיכא רובא וחוקה לא היה מתיר לשחוט אחריהם דר"מ חייש למיעוטא

ושמתא יפה שחטו: **הי מינייהו דאחרייתא**. איזו מן ההוראות אחרונה דסמכינן עליה דנימא דהר ציה מקמייתא: **ואסי לאיטרוזי**. שמה לא תהא צצור השמועה לאותם צצצפנים להשיצ לשואל ואם הייתם שם הייתם אומרים אותה: **לא צצצקתון דאשייליה**. לא הייתי יודע שהיתה שאלה זו צצפנים צעודי אצל רבי אצא והייתי שואלו: **ס"ש דשלא רצי אלעזר**. הוו יודעים שהורה רבי כרצי מאיר והאחרת לא חש להודיעם: **מתני' שחט מאה חיות כו'**. מפרש טעמייהו צצצרייתא צצגמרא: **גב' כל משמע חיה**. הכל משמע: **צין מרובה**. חיות הרצה: **צין מועט**. אחת: **חיה או עוף**. הפסיק זה מזה להטעין כסוי לכל אחד ואחד: **מיבעי ליה לחלק**. דאי לא או הוה אמנינא אין צריך כסוי אלא א"כ שחט שניהן: **לענין צצרכה**. על השחיטה אין צריך לצרך לאחר כסוי: **קאים עליהו**. משמש צצסעודה היה: **הצ ליצריך**. מוצג כוס לצרכת המזון וחזרו ונמלכו ואמרו מוצג לשמות: **כיון דאמר הצ ליצריך**. גליא דצעמיה דגמרה סעודתא ואסור לשמות עד שיצרך לפניו שאין מצטרפת לסעודה ראשונה: **כיון דאיטפל להו**. הפסקה היא ששחטו וכי דסוי שחטו אחייב ליה צצצרכה:

מישתא

כסוי אחד לכולן חיה ועוף במקום אחד כסוי אחד לכולן רבי יהודה אומר שחט חיה יכסנה ואחר כך ישחוט את העוף שנאמר יחיה או עוף אמרו לו הרי הוא אומר^[ב] כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא מאי קא מהדרי ליה הכי קאמרי ליה רבנן האי או מיבעי ליה לחלק ור' יהודה לחלק מדרמו נפקא ורבנן דמו טובא משמע דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא א"ר חנינא מודה היה רבי יהודה לענין ברכה שאינו מברך אלא ברכה אחת א"ל רבינא לרב אחא בריה דרבא ואמרי לה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מאי שנא מתלמידי דרב^[ג] דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא קאי עליהו רב ייבא סבא אמרו ליה הב ליבריך הדור אמרו ליה הב לישתי אמר להו רב ייבא סבא הכי אמר רב כיון דאמר הב ליבריך איתסר ליה למשתי חמרא הכא נמי כיון דאיטפל ליה לבסוי אחייב ליה לברכה הכי

קשיא אס אין רוב נשחטים א"כ מיעוטא דנשחטים מיעוטא דאיכא לגבינה חוקת היתר דמסייע לרוב^[ד] ומיהו איכא למיפךך מאי איריא רוב אפילו פלגא ופלגא נמי:
לחלק מדרמו נפקא. ואע"ג דצפרק אותו ואת בנו (לעיל דף עט.) מספקא ליה לרבי יהודה אי חוששין לזרע האצ או לא הכא דאיטריך לחלק היינו^[ז] משום דשמה אין חוששין:
אסור צבו צמישתי. פירש צקונטרס וכן רבינו חננאל אם לא תצרכו צורא פרי הגפן אצל על ידי צרכת צורא פרי הגפן שרי למישתי קודם צרכת המזון והשמתא מיייתי שפיר דכי היכי דהצ לן ונצריך הוי גמר וצריך לצרך אם רוצה לשמות הכי נמי כסוי הוי גמר וצריך לצרך על השחיטה וכן צערצי פסחים (דף קא.) מיייתי ראייה מןן עוצדא למאן דמצרך אכסא קמא ואכסא דצרכתא וכן צפרק כל הצשר (לקמן דף קז.) אמרינן דשמש מצרך על כל פרוסה ופרוסה אין נראה דצריך לצרך צכל פעם צהמ"ז אלא צרכת המוציא ודאי צריך לצרך והא דאמר להו רב ייצא אסור לנו למישתי אע"פ שלא היה יודע אם רוצים לצרך צורא פרי הגפן תחלה מכל מקום היה מורה להם שלא יטעו וישתו צלא צרכה והא דאמר צערצי פסחים^[ח] דצשלא הניחו זקן או חולה כשהן יוצאין טעוין צרכה למפרע וכשהן חוזרין טעוין צרכה לכתחלה התם עצה טובה קמ"ל דשמתא ישהו הרצה עד שיהו רעצים ושוב לא יוכלו לצרך צרכת המזון על אותה סעודה כדאמר צצרכות (דף נא.) וכן משמע דלא הויא אלא עצה טובה דאם צריכין לצרך צרכת המזון כשיצאו א"כ כשיחזרו פשיטא דטעוין צרכה לכתחלה וא"ת דאמרינן צפרק כיצד מצרכין (שם דף מב.) צבה ורבי זירא אכלו סליקו תנא מקמייהו אייתו לקמייהו כו' צבה אכל אמר אנא אחתא דריש גלותא קא סמכי ורבי זירא לא אכל והשמתא אמאי לא אכל כיון דלא צעי צרכת המזון אלא צרכת צשתחלה וי"ל דצאותו מאכל היה מעורב צו לחם והיה קשה לו לטוול את ידיו ולצרך צרכת המוציא והא דתניא צתוספתא דצצרכות (פ"ד) צעל הצית שיהיה אוכל קראו צצצירו לצדר עמו אין צריך לצרך למפרע הפליג צריך לצרך למפרע וכשהוה חוזר מצרך לכתחלה לא לאחר שהפליג קאמר דצריך לצרך למפרע כדמשמע לישראל אלא הפליג היינו שקראו להפליג ולינן עמו רחוק ואינו יודע מתי יחזור לכן צריך לצרך למפרע קודם שאלא שיהיה עד שיהא רעב וכן משמע צפרק צלישי (צימא דף ג.) דאמר דיצר עם צצצירו והפליג צריך נטילת ידים משמע אצל צהמ"ז לא צריך אלא נטילה והמוציא ומיידי כשיצא לא ידע שיפליג ואין הלכה כאותה צרייתא אלא כרצ חסדא דתניא כוותיה צערצי פסחים (דף קב.) דצצצצרים הטעונים צרכה לצאריהן צצקומן אין צריך לצרך אפילו צרכה לכתחלה דלקצציה קמא הדר והך צרייתא אתיא כרבי יהודה דמצריך שיניחו שם זקן או חולה:

משתא

מסורת הש"ס

א) וצימות סד: מנחות נב.].
ב) [צרכות לח: ע"ש].
ג) כרימות כו. ע"ש].
א) פסחים קב. ד) [צ"ל דפרישת לעיל צפי קמא יב. ד"ה פסח].
ה) רש"ל מ"ו והד"א הוא ועי' רש"א ומהר"ם.
ו) צ"ל ומיהו לפי מאי דמסקי הכא אם אמרו ספק טומאה לטהר יאמרו ספק אסור להמיר א"ש כצ"ל ונמחק מ"ש צפנים ומיהו איכא כו'. מהר"מ ועי' רש"א.
ו) [דף קא:]

ⓘ

תורה אור השלם

1. ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אִשֶּׁר יצור ציד חיה או עוף אִשֶּׁר יאָבֵל וְאִשֶּׁר אֶת דָּמוֹ וְיִסְּהוּ בָּעֶפֶר:
ויקרא יז יג
2. כי נפש כל בֶּשֶׂר דָּמוֹ בְּנַפְשׁוֹ הוּא וְאָמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בֶּשֶׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נַפֶּשׁ כָּל בֶּשֶׂר דָּמוֹ הוּא כָּל אֲבָקִי וְיִקְרָא יוֹ יָד

ⓘ

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לחלק וכו' משום דשכמא אין חוששין. ע"י צביק דף נד ע"א ודף ס ע"א:

ⓘ

מוסף רש"י

סמוך מיעוטא. דאין מנפסי, לחצוקה. דעיסה, ואיתרע רובא דמיעוטא. לר"מ לא צטיל מוטא לגמרי, דשמעינן ליה דחייש למיעוטא. הילכך ממקומו עומד וכי משכח מדי לאלטרופי צהדיה מצטרף (קדושין פ.) והוה להו לטהר מרי ורובא לחדיה לגמא ואין אחד עומד במקום שנים (נדח יח.). קאי עלייהו. משמע עלייהו (פסחים קב.) והוא עומד עליהם (בראשית יח) מתרגמינן והוא משמש (רשב"ם שם). אמרו ליה הב ליבריך. צרכת המזון והכל אמליטו ואמרו הצ צרישא ויעשמי (פסחים שם). כיון דאמר הב ליבריך. צרכת המזון, אסור למשמי עד לאחר צצרכת המזון, אלמא צצרכת המזון אסומי דעתא הוא וצריך לחזור ולצרך (שם).